

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Методичні рекомендації
до виконання дипломної роботи
для студентів спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
першого (бакалаврського) рівня

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2022

УДК 336(07.034)

М54

Укладачі: В. Ф. Тищенко
В. М. Остапенко
К. М. Азізова

Затверджено на засіданні кафедри митної справи.
Протокол № 4 від 06.10.2021 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Методичні рекомендації до виконання дипломної роботи для М54 студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. В. Ф. Тищенко, В. М. Остапенко, К. М. Азізова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. – 65 с.

Визначено загальні вимоги до організації процесу підготовки, виконання та захисту дипломної роботи для студентів з виокремленням основних етапів. Подано тематику дипломних робіт, структурні елементи та вимоги до їх оформлення.

Рекомендовано для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» всіх форм навчання.

УДК 336(07.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2022

Вступ

Процес навчання бакалаврів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) рівня освітньої програми «Митна справа» завершується виконанням дипломної роботи, який є одним із етапів формування професійних компетентностей (табл. 1).

Таблиця 1

Компетентності та результати навчання

Компетентності	Результати навчання
1	2
ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	РН19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань
ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	РН16. Застосовувати набуті теоретичні знання для вирішення практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
ЗК6. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні	РН11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування. РН16. Застосовувати набуті теоретичні знання для вирішення практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. РН18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні
ЗК7. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями	РН9. Формувати й аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію. РН13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів. РН16. Застосовувати набуті теоретичні знання для вирішення практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. РН18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні. РН19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань. РН22. Знати свої права й обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

Продовження табл. 1

1	2
ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	<p>РН6. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для розв'язання фінансових задач.</p> <p>РН8. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.</p> <p>РН20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.</p> <p>РН24. Формулювати основні правила та механізми організації ЗЕД та митної справи, умови постачання товарів (Інкотермс), принципи та методи визначення митної вартості товарів, описувати методику визначення суми митних платежів, характеризувати принципи побудови митної справи та митної політики в зарубіжних країнах, координувати роботу з різними фінансовими та фіскальними органами України та інших країн щодо валютного регулювання та обміну інформацією з питань оподаткування та митної справи.</p> <p>РН25. Організовувати процес митного оформлення товарів та виконання митних формальностей з урахуванням виникнення митних ризиків, забезпечувати реалізацію логістичних систем у митних органах, характеризувати принципи та напрями забезпечення митної безпеки держави, застосовувати методи тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД для забезпечення митної безпеки держави.</p> <p>РН26. Володіти інформаційно-аналітичним забезпеченням діяльності та інформаційними системами та технологіями в митних органах, здійснювати статистичні дослідження в сфері ЗЕД та митної справи</p>
ЗК9. Здатність бути критичним і самокритичним	РН12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності
ЗК10. Здатність працювати в команді	РН20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення
ЗК12. Здатність працювати автономно	<p>РН6. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для розв'язання фінансових задач.</p> <p>РН17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.</p> <p>РН19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань</p>

1	2
<p>СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку</p>	<p>РН3. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.</p> <p>РН19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.</p> <p>РН21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.</p> <p>РН22. Знати свої права й обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>РН23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя</p>
<p>СК14. Характеризувати принципи побудови митної справи та митної політики в зарубіжних країнах, координувати роботу з різними фінансовими та фіскальними органами України та інших країн щодо валютного регулювання та обміну інформацією з питань оподаткування та митної справи</p>	<p>РН24. Формулювати основні правила та механізми організації ЗЕД та митної справи, умови постачання товарів (Інкотермс), принципи та методи визначення митної вартості товарів, описувати методіку визначення суми митних платежів, характеризувати принципи побудови митної справи та митної політики в зарубіжних країнах, координувати роботу з різними фінансовими та фіскальними органами України та інших країн щодо валютного регулювання та обміну інформацією з питань оподаткування та митної справи</p>

Мета методичних рекомендацій – надання допомоги студентам в оптимальній організації діяльності з виконання дипломної роботи через ознайомлення з принципами її побудови, принципами й методами встановлення новизни, достовірності і практичної значущості наукових результатів. Також методичні рекомендації визначають загальні вимоги до організації процесу виконання дипломної роботи, її структури і змісту, порядку захисту і оформлення.

1. Загальні положення, мета та завдання дипломної роботи бакалавра

Накопичення наукових фактів у процесі дослідження – завжди творчий процес, в основі якого знаходиться задум автора, його ідея. Дипломна робота є самостійною науково-практичною роботою, в якій сформульовані та обґрунтовані наукові положення, сукупність яких можна класифікувати як нову ідею або обґрунтування підходів щодо вирішення конкретної проблеми. Ідеї народжуються із практики, спостереження навколишнього світу і потреб життя, у їх основі – реальні факти і події. Розвиток ідеї до стадії вирішення завдання зазвичай здійснюється як плановий процес наукового дослідження. У кожному науковому дослідженні можна виокремити два рівні: емпіричний, на якому відбувається процес накопичення фактів, а також теоретичний – досягнення синтезу знань у формі наукової теорії.

Дипломна робота повинна мати характер науково-прикладних досліджень за обраною студентом темою і мати практичне значення для удосконалення процесу митно-тарифного регулювання, регулювання міжнародних бізнес-операцій, удосконалення системи оподаткування.

Мета дипломної роботи – підвищення рівня наукової кваліфікації автора шляхом обґрунтування та розроблення нових підходів до вирішення конкретної, актуальної проблеми в галузі оподаткування та митно-тарифного регулювання; розвиток навичок науково-дослідної роботи; формування вміння розробляти напрями вдосконалення вирішення комплексу практичних питань, пов'язаних з проблемою, поставленою в роботі.

Процес підготовки дипломної роботи передбачає:

- 1) вибір теми роботи з урахуванням рекомендованої кафедрою тематики та обґрунтування її актуальності;
- 2) постановку мети і конкретних завдань дослідження;
- 3) визначення об'єкта, предмета і методів дослідження;
- 4) узагальнення законодавчої бази, нормативно-правових та інструктивних матеріалів, літературних та інших джерел з досліджуваної теми;
- 5) розгляд теоретичних аспектів вирішення проблеми, поставленої в роботі;
- 6) збирання практичного матеріалу з обраної теми та аналіз стану проблеми на його основі;

7) розроблення та обґрунтування методичних рекомендацій та практичних підходів, які повинні надати шляхи вирішення завдань, що поставлені в дипломній роботі;

8) формулювання висновків й оцінювання одержаних результатів;

9) оформлення та захист дипломної роботи.

До завдань дипломної роботи студентів першого (бакалаврського) рівня належать:

поглиблення, систематизація, закріплення студентом теоретичних і практичних знань;

оволодіння сучасним методичним апаратом, інструментарієм та технологічними прийомами в митній справі;

здобуття і поглиблення навичок самостійної роботи з науковими, методичними, законодавчими та інструктивними матеріалами в сфері митної справи;

розвиток вмій у проведенні наукового пошуку й узагальненні різних методичних підходів та концепцій;

пошук та розвиток сучасних наукових досягнень у галузі управління та адміністрування.

2. Організаційні аспекти підготовки дипломної роботи бакалавра

2.1. Послідовність підготовки дипломної роботи

Діяльність студентів щодо виконання дипломної роботи розпочинається з вибору теми (додаток А) та отримання на випускаючій кафедрі завдання з методичними рекомендаціями відносно її розроблення. Уже на етапі вибору теми розпочинається співпраця студента з керівником дипломної роботи.

Для систематизації підготовки дипломної роботи необхідно розробити та узгодити з керівником її детальну структуру. Виконання роботи має проходити за графіком, що затверджується випускаючою кафедрою.

Матеріал щодо об'єкта дослідження збирається протягом навчання. У цей же час необхідно поглиблено вивчати широке коло нормативних та літературних джерел, що стосуються досліджуваної проблематики.

Під час написання дипломної роботи потрібно не менше одного разу на тиждень зустрічатися з призначеним випускаючою кафедрою керівником для своєчасного коригування шляхів розроблення окремих питань

обраної теми. Керівник оцінює рівень готовності дипломної роботи за станом на 1 та 15 числа кожного місяця і звітує про відхилення від графіка написання роботи перед завідувачем кафедри на засіданнях кафедри (з відміткою у протоколі засідання кафедри).

Перед остаточним оформленням чистового варіанта роботи студент повинен подати керівникові завершену чернетку всіх розділів, вступу, висновків та списку використаних джерел. Оформлення тексту чернетки наближається до вимог, які ставлять до готової роботи, що допоможе заздалегідь позбутися зайвих помилок під час написання чистового варіанта роботи. Разом зі схваленням чернетки керівник розглядає пропозиції студента щодо варіантів графічного матеріалу та надає рекомендації відносно його оформлення.

Також необхідно оформити **довідку** з об'єкта дослідження про актуальність розроблення даної теми та можливість практичного впровадження розроблених у роботі рекомендацій (додаток Б). Після цього роботу подають керівнику разом з електронним варіантом роботи та тезами (статтею), які є обов'язковими, виконаними за найбільш вагомими результатами роботи. Керівник ставить підпис на завданні, прописує свій відгук у поданні (3 сторінка). Далі дипломна робота подається на зовнішнє рецензування науковому працівникові або досвідченому висококваліфікованому спеціалісту з обраної сфери (**рецензія** з підприємств, організацій та установ, відмінних від бази переддипломної практики). Рецензія складається за формою, наведеною у додатку В.

Готова робота у такому складі надається до комісії з нормоконтролю:

- 1) роздрукований кінцевий варіант дипломної роботи;
- 2) подання, підписане керівником;
- 3) довідка з бази практики з підписом та мокрою печаткою (додаток Б);
- 4) рецензія сторонньої організації з підписом та мокрою печаткою (додаток В);
- 5) документ для репозиторію єдиним документом (додаток Г) **в електронному вигляді**;
- 6) заява про дотримання професійної етики під час написання дипломної роботи та згоди на її оприлюднення (додаток Д).

Член комісії з нормоконтролю ставить підпис на **завданні** (додаток Е) до дипломної роботи після виправлення здобувачем всіх зауважень та надання електронного варіанта дипломної роботи.

Підписана членом комісії з нормо-контролю робота, подання, довідки, рецензія надаються завідувачу випускаючої кафедри для остаточного затвердження. Після підпису завідувача кафедри, дипломну роботу опрацьовують у тверду палітурку. На зворотному боці палітурки прикріплюється конверт, до якого вкладається рецензія та довідка з об'єкта дослідження, які засвідчують актуальність теми та використання результатів дослідження і підписуються під час проходження переддипломної практики.

Для захисту дипломної роботи має бути підготовлена доповідь з обов'язковим обґрунтуванням актуальності теми роботи, її мети та основних результатів з посиланнями на графічний матеріал. До захисту студент має підготувати презентацію за допомогою програми Microsoft Office *PowerPoint* (не менше 10 слайдів).

2.2. Вибір теми дипломної роботи

Виконання дипломної роботи розпочинається вибором теми та затвердженням її кафедрою. Вибір теми вирішальним чином обумовлює результат дослідження. Під час обрання теми основними критеріями повинні бути актуальність, новизна і перспективність; наявність теоретичної бази; можливість виконання теми з огляду на наявні дані; можливість отримання від впровадження результатів дослідження економічного ефекту.

Тематика дипломних робіт опрацьовується випускаючою кафедрою, виходячи із завдань, що випливають з програми підготовки бакалаврів з митної справи, актуальності й можливості проведення науково-дослідної роботи з тих чи інших питань протягом часу, передбаченого навчальним планом.

З метою забезпечення відповідності тематики робіт сучасним вимогам конкретний перелік тем кожного року переглядається та затверджується кафедрою.

Для вибору теми дипломної роботи студенти особисто подають заяву. Обрана тема погоджується та уточнюється з керівником, після чого слухачі розробляють план і календарний графік роботи, який має відповідати календарному графіку (у завданні до дипломної роботи), затвердженому кафедрою.

Відповідно до теми для виконання роботи студенту видається **завдання** за встановленою формою (див. додаток Е, як приклад).

2.3. Керівництво підготовкою дипломної роботи

Керівником дипломної роботи призначається один із провідних викладачів випускаючої кафедри.

До основних функцій керівника належать:

допомога студенту в уточненні теми роботи та розробленні її плану;
орієнтація на збирання необхідної для написання роботи інформації в період переддипломної практики;

рекомендації щодо вибору джерел наукової, методичної та спеціальної літератури;

консультації стосовно змісту роботи;

контроль за виконанням окремих етапів роботи відповідно до затвердженого кафедрою графіка;

поради щодо оформлення роботи, підготовки доповіді та графічного матеріалу.

Керівник дипломної роботи звертає увагу студента на наявні недоліки в роботі (оформлення, стиль, орфографія та пунктуація, зміст підрозділів, послідовність викладення тексту), але не виправляє їх сам.

3. Структура та зміст дипломної роботи

Структура дипломної роботи має стандартизований характер і повинна містити:

титульний аркуш, завдання, анотації, зміст, вступ, основну частину, висновки, список використаних джерел, додатки.

Титульний аркуш – перша сторінка – дипломної роботи (додаток Ж) містить: найменування вищого навчального закладу та випускаючої кафедри; тему роботи; дані про автора роботи; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові керівника та консультантів; місто, рік.

Завдання до дипломної роботи (друга сторінка роботи) розміщують безпосередньо після титульного аркуша, друкується з обох сторін аркуша (див. додаток Е).

Подання (третя сторінка) – документ, який надається навчальним деканатом за результатами успішності здобувача протягом навчання.

Анотація (четверта сторінка) до роботи на двох мовах (українською та англійською) – 12 шрифт (приклад цього документа наведено в додатку И).

Зміст (п'ята сторінка) містить найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів і підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Приклад оформлення змісту наведено в Додатку К.

У **вступі** розкривають сутність та стан наукового питання, його значущість, актуальність його розроблення, формулюються мета і завдання роботи, об'єкт і предмет, обрані методи дослідження та їх практичне значення. Рекомендований обсяг вступу – 3 – 4 сторінки. Викладаючи вступ, необхідно дотримуватись такої послідовності:

Обґрунтування актуальності обраної теми – початковий етап будь-якого дослідження. Стосовно дипломної роботи поняття «актуальність» має одну особливість. Як зазначалося, дипломна робота є науковою працею, і те, як її автор демонструє вміння обрати тему і наскільки правильно він цю тему розуміє й оцінює з точки зору своєчасності та значущості, характеризує його наукову зрілість і професійну підготовленість. У процесі формулювання актуальності потрібно висвітлити головне – сутність проблеми, з чого й випливає актуальність теми. Проблема завжди виникає тоді, коли старе знання вже виявило свою неспроможність, а нове ще не набуло розвинутої форми. Таким чином, проблема в науці – це суперечлива ситуація, яка вимагає свого вирішення. Для з'ясування стану розроблення обраної теми складається короткий огляд літератури, з якого можна зробити висновок, що дана тема ще не розкрита (розкрита лише частково, або не в тому аспекті), і тому вимагає подальшого розроблення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання порушеної проблеми та на які спирається автор, виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячено роботу (стисло, критично та у певній логічній послідовності необхідно проаналізувати основні положення останніх досліджень і публікацій, що безпосередньо стосуються порушеної проблеми, виокремити невирішені раніше частини загальної проблеми, яким присвячено дипломну роботу).

Мета і завдання дослідження. Формулюють мету роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Метою дипломної роботи може бути, наприклад, розроблення і наукове обґрунтування методичних основ стосовно підходів до управління (організації, обліку, аналізу) конкретним видом операцій. Завдання формулюють у формі переліку (вивчити..., описати..., визначити..., дослідити..., з'ясувати сутність..., показати..., узагальнити..., встановити..., виявити...,

довести..., впровадити..., вивести залежність..., встановити взаємозв'язок..., проаналізувати..., розробити..., дати рекомендації та ін.). Формулювати завдання необхідно якомога ретельніше, оскільки опис їхнього вирішення становить зміст підрозділів дипломної роботи. Завдання повинні відповідати підпунктам дипломної роботи (кількість завдань дорівнює кількості підпунктам дипломної роботи).

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єкт – це процес або явище, що породжують проблемну ситуацію і обрані для вивчення.

Приклад формулювання об'єкта роботи:

Об'єктом роботи є процес митно-тарифного регулювання в Україні.

Предмет – це те, що міститься в межах об'єкта.

Приклад формулювання предмету роботи:

Предметом роботи є методичне забезпечення митно-тарифного регулювання в Україні.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Методи дослідження. Подається перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перерахувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом.

Новизна одержаних результатів. Коротко характеризуються основні результати роботи, прописуються досягнення автора, що саме було запропоновано, покращено та удосконалено, зазначити, чим якісно відрізняється отриманий результат автора від вже існуючих, визначається можлива галузь впровадження рекомендацій (запропоновано методичний підхід.., розроблено методичне забезпечення.., узагальнено структуру.., удосконалено або запропоновано класифікацію.., доведено зв'язок..., змодельовано процес..).

Основна частина дипломної роботи складається з розділів та підрозділів. У розділах основної частини детально розглядаються методика і техніка дослідження і узагальнюються результати. Дипломна робота складається з трьох розділів: теоретичного, експериментального (аналітично-дослідницького) та проектного. Наприкінці кожного з розділів основної частини автором подаються коментарі, які повинні містити: коротку сутність результату; формулювання новизни (за результатами досліджень); обґрунтування достовірності результату; практичну цінність отриманого результату.

Перший розділ дипломної роботи має теоретичний характер. У ньому обґрунтовують теоретичну базу обраної проблеми, виконують її макроекономічний аналіз, дають огляд літературних джерел, нових розробок.

У першому розділі висвітлюють основні теоретичні положення досліджуваної теми на основі вивчення сучасної наукової літератури. Особливу увагу приділяють дискусійним проблемним питанням: різні точки зору необхідно критично проаналізувати, і на основі цього сформулювати й аргументувати свою думку. У цьому розділі є обов'язковими посилання на використану літературу (обов'язковим є посилання на **сучасну наукову літературу, а також наукові публікації викладачів ХНЕУ ім. С. Кузнеця, науковців кафедри зокрема**).

Огляд літературних джерел – найвища форма узагальнення інформації. Він систематизує зміст багатьох документів за основними напрямками їх використання. При цьому слід давати аргументоване оцінювання використаних відомостей. Загальна методика складання огляду містить: з'ясування стану питання, ознайомлення з темою та з'ясування її меж, складання попереднього плану огляду, відбір найбільш цінного матеріалу, аналіз джерел, їх оцінювання та співставлення, групування зведень, їх узагальнення, висновки та рекомендації на основі даного огляду. Огляд повинен повно та систематизовано відображувати стан предмета дослідження. Положення, що містяться в ньому, повинні дозволяти об'єктивно оцінювати науково-прикладну значущість досліджуваної проблеми, правильно вибирати шляхи та засоби досягнення мети, поставленої в роботі.

В огляді літератури автор окреслює основні етапи розвитку наукової думки за поставленою проблемою. Стисло, критично висвітливши роботи попередників, студент повинен назвати ті питання, які залишилися невирішеними і, отже, визначити своє місце у вирішенні проблеми.

У першому розділі необхідно описати технологічну складову об'єкта дослідження, якщо він є процесом, на основі системного аналізу, за допомогою якого визначається послідовність дій з встановлення структурних зв'язків між елементами досліджуваної системи. Розгляд категорій системного аналізу створює основу для логічного і послідовного підходу до проблеми прийняття рішень, ефективність рішення проблем за допомогою системного аналізу визначається структурою вирішуваних проблем.

УВАГА!!!! У роботі під час прямого цитування та наведення понять, формул у посиланнях на літературні джерела повинні бути номери сторінок, наприклад, [384, с. 104], в усіх інших випадках достатньо навести тільки джерело – [54].

Перший розділ дипломної роботи має містити не менш ніж три підрозділи.

Так, у *підрозділі 1.1* наводять теоретичне узагальнення щодо економічної сутності та особливостей явищ та процесів, які є предметом дослідження. Проводять аналіз точок зору вітчизняних та зарубіжних вчених стосовно певної економічної категорії. Рекомендованим є не просто наведення та критичний аналіз понять, а застосування методів аналізу документів таких, як метод морфологічної декомпозиції, контент-аналіз або інших. Метою даного підрозділу є надання обґрунтованої власної думки стосовно сутності основних понять, їх взаємозв'язку.

Підрозділ 1.2 може бути присвячений висвітленню організаційного, методичного забезпечення відповідного питання, може бути описана технологічна складова об'єкта дослідження, якщо він є процесом, на основі системного аналізу, за допомогою якого визначається послідовність дій з встановлення структурних зв'язків між елементами досліджуваної системи.

Підрозділ 1.3 присвячений визначенню правового забезпечення обраної теми, яке передбачає огляд та аналіз усіх нормативних та законодавчих актів, які встановлюють правові норми та регулюють відносини в межах об'єкта дослідження та містять визначені правила його діяльності.

У **другому розділі** основної частини надають повне й системне викладення конкретної проблеми, механізм її реалізації.

Під час виконання розділу студент повинен використати практичні матеріали, зібрані у процесі підготовки до написання дипломної роботи. Важливим у процесі здійснення аналізу є виконання необхідних розрахунків (у динаміці за 3 – 5 років). Вони повинні бути вірогідними, достатніми та виконуватися відповідно до чинних методик.

Дослідницька складова розділу є обов'язковою для всіх дипломних робіт. У процесі дослідження використовують методи спостереження, компаративного (порівняльного) аналізу, моделювання, теорії ймовірності, математичної статистики, методи соціальних досліджень (опитування, анкетування) та ін.

Як результати дослідження можуть виступати емпіричні, графічні та інші залежності, проекти нормативних актів, моделі, схеми та структури, фінансово-економічні рішення, розроблені методики тощо.

Результати дослідження мають бути використані в проєктному розділі для обґрунтування конкретних пропозицій та рекомендацій.

Студент повинен продемонструвати вміння самостійно проводити наукові дослідження, застосовувати сучасні економіко-математичні методи та інші методи наукового пізнання, надавати науково-аналітичну характеристику новим явищам, а також використовувати нові знання для конкретних прикладних рішень у галузі митно-тарифного регулювання та оподаткування.

Підрозділ 2.1 присвячений макроекономічному аналізу економічної ситуації в країні та встановленню зв'язку обраної теми з результатами такого аналізу. Доцільно проаналізувати динаміку макроекономічних показників, податкові надходження до бюджету, динаміку ВВП та частку податкових надходжень у ВВП, провести порівняння України з іншими країнами, провести порівняння по регіонах. Бажано, крім вертикального та горизонтального аналізу, використання кластерного аналізу.

Підрозділ 2.2 присвячений більш конкретному аналізу обраної проблеми. Доцільно провести аналіз структури податкових платежів, митних податкових платежів, аналіз динаміки ставок та дослідити причини їх зміни, встановити зв'язок та вплив між показниками. Можливе застосування кореляційно-регресійного аналізу.

Результати аналізу необхідно подавати у таблицях, діаграмах, графіках.

Методичну основу аналізу складають різні методики, які студент повинен знайти в літературних джерелах.

Підрозділ 2.3 може бути присвячений висвітленню особливостей митної або податкової політики України, їх характеристикі, оцінювання виконання, діагностиці основних проблем на недоліків.

Типовими помилками, що допускаються студентами в аналітичному розділі роботи, є:

проведення аналітичних дій без обґрунтування необхідності їхнього проведення;

відсутність чітких висновків після побудованих таблиць, графіків, рисунків;

відсутність структурно-логічного зв'язку між аналітичними діями.

Третій розділ – найбільш важлива частина дипломної роботи.

У цьому розділі на базі теоретичного узагальнення і аналізу обраної як предмет дослідження проблеми розробляються й обґрунтовуються рекомендації з підвищення ефективності стягнення податків, політики, вирішення окресленої проблеми із застосуванням нових методик, запозиченням та адаптацією зарубіжного досвіду, використанням економіко-математичних методів в межах досліджуваної проблеми.

Рекомендації та пропозиції повинні мати наукову мотивацію та впливати з аналізу фактичного матеріалу, тобто з аналітичного розділу.

Зміст третього розділу найбільш повно розкриває здатність студента до самостійної роботи, виявляє його вміння використовувати теоретичні знання в конкретних умовах практичної діяльності.

Усі розділи роботи повинні бути пов'язані між собою, тому особливу увагу потрібно звертати на логічні «переходи» від одного розділу до іншого й в середині розділу – від питання до питання.

У *підрозділі 3.1* наводять методичний підхід, методичне забезпечення, технологія, алгоритм для розв'язання основної задачі дослідження із розкриттям кожного етапу розрахунків, обґрунтуванням обраного математичного інструментарію. Можлива побудова IDEF 0 моделей або нотацій ARISToolset.

У *підрозділі 3.2* надаються результати використання економіко-математичних методів у межах досліджуваної проблеми, наприклад, розраховується комплексний показник на основі методу таксономії, ентропії або функції бажаності Харрінгтона тощо; встановлюється взаємозалежність між показниками на основі факторного аналізу, кореляційно-регресійного, проводиться прогнозування, будуються когнитивні карти, імітаційне моделювання, використовується апріорне ранжування та ін. У даному підрозділі обов'язково описується постановка завдання та інтерпретуються отримані результати.

Або в *підрозділі 3.2* можна надати рекомендації або заходи вдосконалення розглянутої теми, шляхи вирішення визначених проблем. Можливе використання MAI T. Сааті для обґрунтування напрямів покращення ситуації або обрання відповідного інструментарію, побудова IDEF 0 моделей AS-IS (як є) та TO-BE (як має бути) для обґрунтування доцільності та ефективності власних рекомендацій, застосування стратегічного аналізу SWOT, дослідження та імплементація зарубіжного досвіду для вирішення проблем теми та ін.

Типовими помилками, що допускаються студентами в оптимізаційному розділі роботи, є:

рекомендації більшою мірою присвячено проблемам оптимізації предмета дослідження у загальному плані і не порушуються питання практичного його застосування до об'єкта, що досліджується;

інформація у третьому розділі дублює інформацію першого чи другого розділу;

відсутні чіткі висновки за результатами проведених досліджень: на чому воно ґрунтувалося, як відбувалося і що дало (які резерви поліпшення діяльності було ідентифіковано у попередніх розділах);

відсутній структурно-логічний зв'язок між аналізом, проведеним у другому розділі і напрямами пошуку резервів оптимізації, які повинні бути викладені у третьому розділі.

Висновки (загальні до дипломної роботи) виконують роль закінчення, обумовленого логікою проведення дослідження у формі синтезу накопиченої в основній частині наукової інформації. Цей синтез – послідовне, логічне викладення отриманих підсумкових результатів та їх співвідношення з загальною метою і конкретними завданнями, поставленими і сформульованими у вступі. У висновках стисло узагальнюється виконане дослідження: визначається не тільки його наукова новизна і теоретична значущість, які випливають з кінцевих результатів, а й практична цінність.

Список використаних джерел. У цьому розділі наводяться використані законодавчі, нормативні акти, літературні джерела з досліджуваної проблеми.

Рекомендована загальна кількість позицій у переліку використаної літератури має бути не менше, ніж **60 джерел**.

Опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

До переліку джерел не включаються праці, на які немає посилання у тексті дипломної роботи і вони фактично не були використані.

У списку **використаних джерел обов'язково повинні бути** посилання на зарубіжну літературу, а також переважна кількість сучасної наукової літератури (статті, монографії), в тому числі науковців ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

До додатків доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття дипломної роботи: використані у роботі дані про

діяльність об'єкта дослідження за останні 3 – 5 років; проміжні математичні доведення, формули та розрахунки; таблиці допоміжних цифрових даних; інструкції і методики, опис алгоритмів і програм вирішення задач на ПЕОМ, які розроблені в процесі виконання роботи; ілюстрації допоміжного характеру, стаття (тези) автора, що містить найбільш вагомні результати дослідження.

Додатки повинні обов'язково містити:

1. Допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття дипломної роботи.
2. Копії опублікованих студентом тез доповідей на конференціях, наукових статей за весь період навчання.
3. Копії сертифікатів, які отримав студент додатково протягом періоду навчання в університеті, що підтверджують сформовані у нього певні професійні компетентності.
4. Комплект демонстраційного матеріалу, що використовується під час захисту.

4. Вимоги до оформлення дипломної роботи

4.1. Загальні правила оформлення дипломної роботи

Дипломна робота виконується державною мовою України. Викладення матеріалу дипломної роботи повинен бути літературним, чітким і ясным.

Оскільки дипломна робота є науковою працею, її мові і стилю слід приділити серйозну увагу. Стиль роботи має бути науковим. Для наукового тексту характерними є смислова завершеність, цілісність і зв'язність. Важливим засобом вираження логічних зв'язків є спеціальні функціонально-синтаксичні засоби зв'язку, що вказують на послідовність розвитку думки (спочатку, насамперед, потім, по-перше, по-друге, отже), заперечення (проте, але, у той час як, тим не менше), причинно-наслідкові відношення (таким чином, тому, завдяки цьому, відповідно до цього, внаслідок цього), перехід від однієї думки до іншої (звернімося до..., розглянемо..., зупинимось на..., розглянувши..., перейдемо до..., необхідно зупинитися на...), результат, висновок (отже, значить, як висновок, на закінчення зазначимо, усе сказане дає змогу зробити висновок, підсумовуючи, слід сказати...).

Дипломну роботу слід виконувати тільки за допомогою комп'ютера **Times New Roman (розмір шрифту 14)** з інтервалом **1,3** з одного боку аркуша білого паперу формату A4 (210 x 297 мм).

Обсяг дипломної роботи повинен становити, виходячи із розрахунку, що кожен підрозділ мінімум 7 сторінок і максимум 12 сторінок, вступ та висновок від 3 до 5 сторінок.

Текст роботи необхідно розміщувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Для уникнення ситуації, коли нижнє поле по всій роботі відрізняється за розміром, слід здійснити такі налаштування в текстовому процесорі *Microsoft Word*: виділити весь текст, у меню «Абзац» у другій вкладці прибрати всі відмітки, особливо слідкувати, щоб перший пункт «Запрет висячих строк» був **незаповнений** (рис. 1).

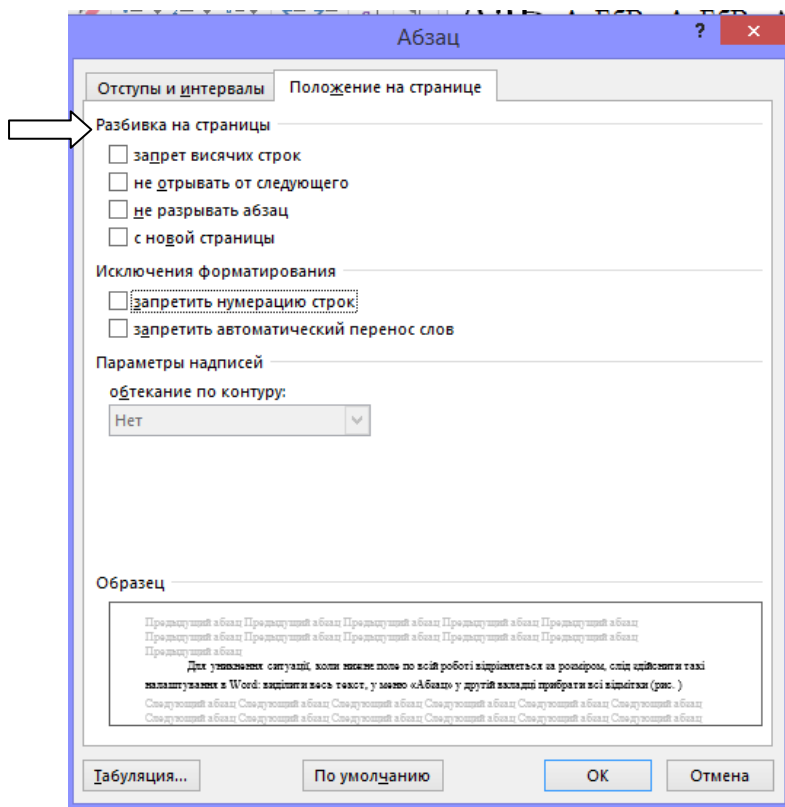

Рис. 1. Приклад налаштування меню

Заголовки структурних частин роботи пишуть великими літерами симетрично до тексту (не дозволяється їх підкреслювати, переносити в них слова) (ЗМІСТ, ВСТУП, 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ... (назва розділу), ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ). Заго-

ловки підрозділів пишуть маленькими літерами (окрім першої великої) з абзацного відступу. Абзаци починають з відступу, що дорівнює 1,25 см. Крапку в кінці заголовків та підзаголовків не ставлять.

Кожний **розділ** дипломної роботи треба починати з нової сторінки. На попередній сторінці при цьому повинно бути не менше 10 рядків тексту.

Відстань між заголовком розділу і заголовком підрозділу повинна дорівнювати двом рядкам, між заголовком підрозділу та наступним текстом повинна дорівнювати 1 – 2 рядкам, між заголовком підрозділу й останнім рядком попереднього тексту (у разі, коли закінчення одного і початок іншого підрозділу розміщуються на одній сторінці) – 2 рядкам. При цьому після заголовку підрозділу і відповідного відступу на сторінці повинно бути розміщено не менше 3 рядків тексту.

4.2. Оформлення нумерації

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою дипломної роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять (див. додаток Ж). Другою сторінкою є завдання до дипломної роботи (цей аркуш є двостороннім). На цій сторінці також не ставлять номер (див. додаток Е).

Третя сторінка – це подання, яке надається навчальним деканатом, та підписується керівником та завідуючим кафедри.

Четверта сторінка – це анотація до дипломної роботи українською та англійською мовами (див. додаток И). На цій сторінці також не ставлять номер.

Наступною сторінкою є зміст, який теж не нумерується. Якщо «ЗМІСТ» розміщується на двох сторінках, то друга сторінка також не повинна мати номер (див. додаток К).

На першій сторінці «ВСТУПУ» номер аркуша не ставиться. На наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці шрифтом Times New Roman кегль 12, залишаючи праве поле 10 мм.

Нумерація розділів у дипломній роботі повинна бути наскрізною арабськими цифрами **від центру сторінки**. Після номера розділу ставлять крапку і пишуть назву розділу ЗАГОЛОВНИМИ літерами, наприклад:

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МИТНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У ТРАНСФОРМАЦІЙНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.» (третій підрозділ першого розділу). Потім у тому ж рядку пишуть заголовок підрозділу, наприклад:

1.3. Організаційно-правові засади фінансового контролю в митній справі

Ілюстрації (схеми, графіки) і таблиці необхідно подавати в дипломній роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках дипломної роботи, включають до загальної нумерації сторінок.

На всі ілюстрації по тексту мають бути посилання. Наприклад: «... на рис. 1.3 наведено етапи реалізації податкової політики».

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Рис. 1.2.» (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назву і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в дипломній роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (таблиця друга першого розділу). Якщо в роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

По тексту слово таблиця скорочується як табл.

У разі перенесення частини таблиці на інший аркуш (сторінку), слово «Таблиця» і її номер вказують один раз справа над першою частиною

таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» (якщо це друга чи наступна частина), або «Закінчення табл.» (якщо таблиця займає більш ніж дві сторінки) і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.2», «Закінчення табл. 1.2».

Формули в дипломній роботі нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ...
2. ...
3. ...

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

4.3. Оформлення ілюстрацій

Ілюстрації повинні мати змістовну назву, яку розміщують після номера ілюстрації. У разі необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий текст).

Відстань між останнім рядком попереднього тексту й ілюстрацією (з числовими значеннями даних), між ілюстрацією та її назвою, між назвою ілюстрації і пояснювальними даними до неї, між назвою ілюстрації (або пояснювальними даними) і наступним текстом повинна дорівнювати 1 рядку. Підпис ілюстрації здійснюється по центру сторінки.

В ілюстраціях обов'язково подавати назви осей та підписи даних. Шрифт в ілюстраціях Times New Roman 12 пт. Розташування підписів осей по всій роботі робиться однаково.

Ілюстрації розміщують (**без рамки-контуру по периметру**) після посилання на них у тексті, наприклад: «... кількість промислових підпри-

ємств, що провадили інноваційну діяльність у Харківській області, зменшилась, про що свідчить динаміка показників (рис. 1.5)».

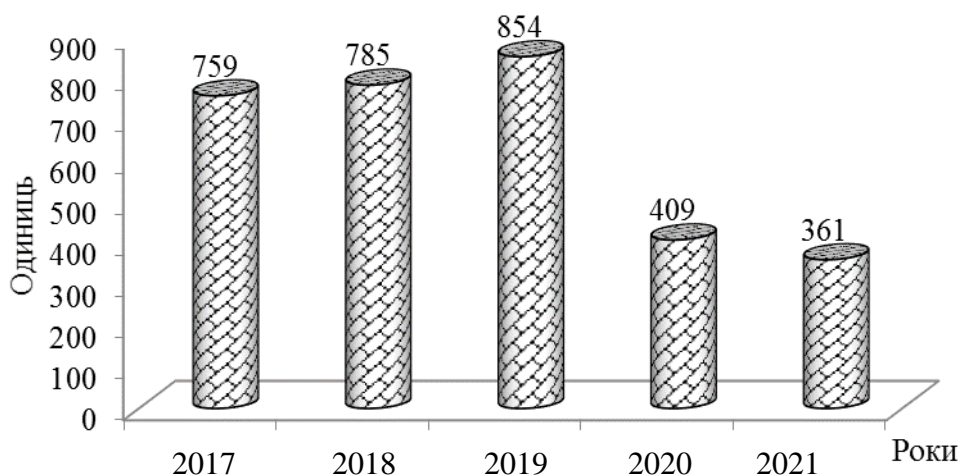

Рис. 1.5. Кількість промислових підприємств, що провадили інноваційну діяльність у Харківській області за 2017 – 2021 рр.

Далі необхідно зробити висновки стосовно динаміки показників, наведених на рис. 1.5. Не можна закінчувати розділ або підрозділ ілюстрацією без тексту на сторінці. Не бажано розташовувати декілька ілюстрацій підряд не розділяючи їх текстом з поясненнями.

4.4. Оформлення таблиць

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлятися у вигляді таблиць.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею симетрично до тексту. Назву таблиці і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не меншою 8 мм. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Приклад побудови таблиці:

Назва таблиці

Головка								Заголовки граф Підзаголовки граф
Рядки								
	Боковик (заголовки рядків)	Графи (колонки)						

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті, таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеної роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. У разі перенесення таблиці на інший аркуш (сторінку) назву вміщують тільки над її першою частиною, усі графи частини першої нумерують арабськими цифрами. На другому аркуші після слів «Продовження табл. (номер)» повторюють нумерацію граф таблиці. Таблицю з великою кількістю граф можна розділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки.

Відстань між словом «Таблиця» і останнім рядком попереднього тексту повинна дорівнювати 1 рядку. Назва таблиці пишеться на наступному рядку. Відстань між назвою таблиці і головкою таблиці, а також між таблицею і наступним текстом повинна дорівнювати 1 рядку. Після головки таблиці на сторінці повинно бути розміщено не менше 2 рядків таблиці.

Далі наведено приклад побудови таблиці. Перш за все, в тексті робиться посилання на таблицю. Наприклад:

«Спеціальні привілеї отримують компанії з іноземним капіталом, у розмірі не менше 25 %, для таких компаній податкові пільги наведені в табл. 2.1».

Податкові пільги, %

Показники	Компанії з іноземним капіталом				Компанії, без статусу «схвалені»
	90 – 100	74 – 90	49 – 74	менше 49	
Ставки відповідно з часткою іноземців в капіталі	90 – 100	74 – 90	49 – 74	менше 49	
Оподаткований дохід	100	100	100	100	100
Податок на компанії	10	15	20	25	29
Залишок	90	85	80	75	71
Податок з дивідендів 15 % залишку	13,5	12,75	12	11,25	17,75*
Сума податку на розподілений прибуток	23,5	27,75	32	36,25	46,75
* власник контрольного пакета акцій платить податок у розмірі 25 %					

Для компактного подання даних великих таблиць в основному тексті дозволяється формувати їх матеріал **12 шрифтом з інтервалом 1.0**, але по всій роботі форматування таблиць робити однаковим. Таблиці обсягом більше 1 сторінки обов'язково виносити у додатки.

4.5. Оформлення формул

У дипломних роботах формули розміщують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються. Перед формулою, після формули та після пояснення до формули залишається 1 вільний рядок.

Якщо до формули є пояснення, то після неї ставиться кома, якщо – ні, то ставиться крапка.

Номер формули вказують на рівні формули в дужках у крайньому правому положенні на рядку.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта потрібно подавати з нового рядка з абзацного відступу. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Наприклад:

«На наступному етапі визначається коефіцієнт конкордації W (2.4):

$$W = \frac{12}{m^2(n^3 - n) - m \sum_{j=1}^m T_j} \sum_{j=1}^n d_j^2, \quad (2.4)$$

де m – кількість експертів;

n – напрям дослідження;

T – показник рівних оцінок;

d – сума квадратів рангів.

Коефіцієнт конкордації може набувати значення в межах від 0 до 1 і визначається для кожного питання окремо. За умовою погодженості думок експертів $W=1$.»

4.6. Оформлення переліку

Перелік, за необхідності, може бути наведений в межах пунктів чи підпунктів. Перед переліком ставиться двокрапка.

Перед кожною позицією переліку потрібно ставити арабські цифри або малі букви української абетки, або просто починати з абзацного відступу (бажаний варіант). Наприклад:

«Запропонована система показників відповідає таким вимогам:

придатність для економіко-статистичного і математичного аналізу;

аналітичність, тобто здатність пояснювати причини явищ, відображуваних аналізованими показниками;

коректність, тобто забезпечує потрібну для практичних цілей вірогідність досліджуваного об'єкта;

прогностичність і динамічність, тобто придатність для відображення зміни процесу або явища в часі;

однозначність, тобто під час інтерпретації може допускатися тільки одне тлумачення.»

4.7. Оформлення посилань

Під час написання дипломної роботи необхідно давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в роботі. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити досто-

вірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Посилання в тексті роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: «Широкого поширення для проведення аналізу набули рейтингові методики [92; 129; 130; 190]».

Посилання на ілюстрації дипломної роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад: «Як показано на рис. 1.2 ...». Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад: «... у формулі (2.1)». На всі таблиці роботи повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «... в табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.2».

4.8. Оформлення списку використаних джерел

Джерела треба розміщувати в списку в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків незалежно від типу видання. Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Приклади оформлення списку використаних джерел подано у додатку Л.

Примітка. У процесі виконання дипломної роботи обов'язковим є опрацювання статей науковців ХНЕУ ім. С. Кузнеця, а саме: публікацій в наукових журналах:

«Економіка розвитку». Архів видань:

<https://www.businessperspectives.org/journals/economics-of-development#ua-general-information> та

<http://www.ed.ksue.edu.ua/ER/UER/documents/arxiv.html>.

«Управління розвитком». Архів видань:

<https://www.businessperspectives.org/journals/development-management#ua-general-information> та

<https://www.hneu.edu.ua/naukovi-vidannya/arhiv-vydan-upravlinnya-rozvytkom/>.

«Бізнес Інформ». Архів видань:

<https://www.business-inform.net/main/>.

«Проблеми економіки». Архів видань:

<https://www.problecon.com/annotated-catalogue/>.

4.9. Оформлення додатків до дипломної роботи

Додатки оформлюють як продовження дипломної роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи.

Перед додатками на чистому аркуші в центрі по середині великими літерами пишуть слово «ДОДАТКИ» (Times New Roman 14), на якому ставлять номер сторінки (його проставляють у «ЗМІСТІ»), а подальші додатки не нумерують.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. У правому верхньому куті над заголовком додатку малими літерами з першої великої пишеться слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток. Заголовок додатка пишеться нижче слова «Додаток» малими літерами з першої великої симетрично до тексту.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, **за винятком літер Ґ, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ** наприклад: Додаток А, Додаток Б та ін. Один додаток позначається як додаток А.

Якщо додаток не вміщується на одній сторінці, його можна переносити на наступні, при цьому на другій у правому верхньому куті пишеться «Продовження додатка ...», а якщо додаток займає більше, ніж три сторінки, на останній пишеться «Закінчення додатка ...».

Якщо в роботі у якості додатків використовуються оригінали документів або їх копії, і при цьому місця для слова «Додаток» і його назви немає, то перед додатком можна розміщувати чисту сторінку, на якій посередині пишуть номер та назву додатка.

Ілюстрації, таблиці і формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1 – перший рисунок додатка Д; формула (А.1) – перша формула додатка А.

Статті та тези здобувача є останнім додатком в роботі. Для їх оформлення у додатках розміщують чисту сторінку, на якій посередині пишуть:

Додаток ...

Публікації за темою дипломного дослідження

Далі з нової сторінки розташовуються всі власні публікації – ксерокопії або роздруковані.

Дипломна робота повинна бути акуратно переплетена, завдання має бути підписано самим студентом, керівником роботи від кафедри, та завідуючим кафедрою.

Демонстраційний матеріал до захисту дипломної роботи подається на аркушах формату А4 (210 * 297 мм) у кількості не менше 10 аркушів, які сформовані у файли для кожного члена державної екзаменаційної комісії (у п'яти примірниках).

Для демонстраційного матеріалу окремо формують титульний аркуш, приклад оформлення демонстраційного матеріалу наведено в додатку М. Першим плакатом демонстраційного матеріалу має бути структурно-логічна схема дослідження (див. додаток М).

Презентація дипломної роботи має бути виконана у за допомогою програми Microsoft Office PowerPoint та повинна співпадати з демонстраційним матеріалом.

Також для допуску до захисту студенту потрібно належним чином оформити реферат дипломної роботи (див. додаток Н), який з титульною сторінкою та анотацією до дипломної роботи розміщується в репозиторії ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Об'єктивне оцінювання підготовлених до захисту дипломних робіт проводиться на основі результатів їх перевірки у системі «**Антиплагіат**».

Для цього у встановлений строк студент має надати на кафедру CD-диск з належним чином сформованими та оформленими документами, які є остаточним варіантом дипломної роботи. Структуру документів, які подаються студентом на диску подано в додатку П.

Результати перевірки роботи на плагіат використовуються у висновку керівника про можливість допуску дипломної роботи до захисту й визначенні оцінки за дипломну роботу державною екзаменаційною комісією.

5. Порядок захисту дипломних робіт

Захист дипломних робіт проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії (ЕК). Дата захисту кожної роботи визначається графіком засідань державних екзаменаційних комісій. Списки студентів, допущених до захисту дипломних робіт, подаються до екзаменаційної комісії (ЕК) не пізніше, ніж за тиждень до захисту.

Процедура захисту дипломної роботи є прилюдною і складається з таких дій:

доповіді автора (визначається актуальність, мета, наукова та практична цінність роботи; питання, що винесені на захист, результати дипломної роботи). Рекомендована тривалість доповіді слухача – до 10 хвилин;
відповідей на запитання членів ЕК і присутніх на захисті;
відповідей на зауваження наукового керівника та рецензентів;
підведення підсумків захисту дипломної роботи (дається оцінка дипломної роботи кожного слухача).

На підставі рецензії та відгуку наукового керівника, результатів захисту дипломної роботи екзаменаційна комісія приймає мотивоване рішення щодо кожного слухача про присвоєння кваліфікації бакалавра.

Результати захисту дипломних робіт оголошуються у цей же день після оформлення протоколів засідання екзаменаційної комісії.

Дипломні роботи, що містять особливо цінні практичні рішення, пропозиції, можуть бути рекомендовані ЕК для опублікування або для доповідей і повідомлень на науково-теоретичних або науково-практичних конференціях, семінарах, симпозіумах тощо.

Студенти, роботи яких містять значний обсяг наукової новизни, можуть бути рекомендовані ЕК для вступу до аспірантури.

6. Критерії оцінювання дипломних робіт

Оцінювання виконаних робіт здійснюється на підставі об'єктивних критеріїв за 100-бальною шкалою, а саме:

ступінь самостійності виконання й оригінальність матеріалів дипломної роботи (1 – 20 балів);

глибина практичного аналізу проблеми і застосування сучасних методів дослідження, використання комп'ютерної техніки, інформаційних технологій (1 – 20 балів);

науково-практичний рівень результатів (1 – 30 балів);
 якість викладення змісту пояснювальної записки (1 – 10 балів);
 презентація роботи, стиль викладення, мовна грамотність, якість графічного матеріалу, відповіді на поставлені запитання, комунікативні здібності студента (1 – 20 балів).

Виконання кожного завдання для практичних занять оцінюється відповідно до Тимчасового положення «Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою» ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 2).

Таблиця 2

Шкала оцінювання дипломних робіт

Сума балів	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	Задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	Незадовільно
1 – 34	F	

Рекомендована література

Основна

1. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти : монографія / І. Г. Бережнюк. – Дніпропетровськ : Акад. митної служби України, 2009. – 543 с.

2. Величко К. Ю. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / К. Ю. Величко. – Харків : Харківський державний університет харчування та торгівлі, 2017. – 221 с.

3. Войтов С. Г. Еволюція митно-тарифного регулювання в контексті розвитку світової цивілізації : монографія / С. Г. Войтов. – Київ : Вісник Київського національного торговельно-економічного університету, 2013. – 70 с.

4. Гребельник О. П. Митна справа : підручник / О. П. Гребельник. – Київ : Центр учб. літ., 2014. – 472 с.
5. Дубініна А. А. Митна справа : підручник / А. А. Дубініна, С. В. Сорокіна, О. І. Зельніченко. – Київ : Центр учб. літ., 2010. – 320 с.
6. Мартинюк В. П. Митна система України та її фіскально-регулюючий потенціал / В. П. Мартинюк. – Тернопіль : Національний університет «Львівська політехніка», 2010.
7. Митна справа : підручник / А. І. Крисоватий, С. Д. Герчаківський, О. Б. Дем'янюк [та ін.] ; за ред. А. І. Крисоватого. – Тернопіль : ВПЦ «Екон. думка ТНЕУ», 2014. – 540 с.
8. Митний кодекс України: практичні аспекти : навч.-метод. посіб. / ред. кол. : А. Д. Войцещук, А. І. Крисоватий, О. М. Омельчук та ін. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 516 с.
9. Митні інформаційні технології : навч. посіб. / О. Ф. Волик, О. В. Кащева. – Київ : Знання, 2011. – 391 с.

Додаткова

10. Квеліашвілі І. М. Упровадження актуальних концепцій управління митною справою європейських країн у національну практику / І. М. Квеліашвілі, Т. С. Тоцька // Публічне управління та митне адміністрування. – 2021. – № 2 (29). – С. 74–80.
11. Кормич Б. А. Митні режими або митні процедури: європейські стандарти термінології та класифікації / Б. А. Кормич // Lex portus. – 2017. – № 2. – С. 142–153.
12. Найденко О. Є. Основні аспекти становлення та розвитку митної справи України / О. Є. Найденко, А. О. Єніна, О. В. Костяна // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – № 23. – С. 506–511.
13. Новік О. І. Динаміка і структура митних платежів та їх роль у формуванні податкових надходжень / О. І. Новік // Молодий вчений. – 2017. – № 10. – С. 963.
14. Остапенко А. С. Управління ефективністю та митними ризиками в логістичних процесах зовнішньоекономічної діяльності / А. С. Остапенко // Східна Європа. – 2020. – Вип. 1. – С. 221–228.
15. Тучак Т. В. Особливості застосування митних режимів України в умовах інтеграції до ЄС / Т. В. Тучак, М. О. Могильська // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2018. – Вип. 6 (17). – С. 52–55.

16. Ченцов В. В. Інституційне реформування митної системи: вітчизняний досвід державного управління / В. В. Ченцов, А. В. Мазур // Публічне управління та митне адміністрування. – 2018. – № 1 (18). – С. 190–199.

Інформаційні ресурси

17. Квеліашвілі І. М. Державне регулювання ризиків в митній службі України [Електронний ресурс] / І. М. Квеліашвілі. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpdduu/du/2010_148/019.pdf.

18. Митний кодекс України (редакція від 21.07.2021 р.) : введ. в дію Законом України № 4495-VI від 13.03.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.

19. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України № 959-XII від 16.04.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>.

20. Про Інкотермс 2020: The Incoterms 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://iccua.org/novi-pravila-inkoterms-2020-incoterms-2020/>.

21. Про митний тариф України: Закон України № 674-IX від 04.06.2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-20#Text>.

Додатки

Додаток А

Тематика дипломних робіт для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» освітньої програми «Митна справа»

1. Обґрунтування методів захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України.
2. Обґрунтування методів оцінювання митної вартості на основі досвіду зарубіжних країн.
3. Обґрунтування методів тарифного та нетарифного регулювання під час переміщення (назва товару) через митний кордон України.
4. Обґрунтування можливості імпорту або експорту (назва товару), як об'єктів зовнішньоекономічної діяльності підприємства (фірми) та їх митне оформлення під час перетинання кордону України.
5. Обґрунтування напрямів митного контролю: організаційно-правове забезпечення та проблеми вдосконалення.
6. Обґрунтування напрямів розвитку митної політики держави.
7. Обґрунтування правил та методів проведення експертизи в митній справі.
8. Удосконалення ефективності роботи митної установи у ході проведення митного контролю та декларування.
9. Удосконалення засобів боротьби з контрабандою (назва товару) у разі їх переміщення через митний кордон України.
10. Удосконалення заходів адміністративної відповідальності за порушення митних правил.
11. Удосконалення інституту авторизованих економічних операторів в Україні.
12. Удосконалення методики визначення УКТ ЗЕД під час митного оформлення товарів.
13. Удосконалення методів визначення країни походження під час переміщення через митний кордон України.
14. Удосконалення методів визначення митної вартості та нарахування митних платежів під час переміщення через митний кордон України (назва товару).

15. Удосконалення методів державного регулювання та контролю під час переміщення товарів через митний кордон України.

16. Удосконалення методів тарифного та нетарифного регулювання під час переміщення (назва товару) через митний кордон України.

17. Удосконалення митного оформлення товарів та інших предметів, що переміщуються через митний кордон України.

18. Удосконалення митної політики України щодо ввезення та вивезення товарів.

19. Удосконалення напрямів діяльності контролюючих органів у сфері митної справи.

20. Удосконалення напрямів діяльності митних органів.

21. Удосконалення напрямів митного контролю: організаційно-правове забезпечення та проблеми вдосконалення.

22. Удосконалення напрямів митної політики держави.

23. Удосконалення порядку визначення країни походження під час переміщення через митний кордон України.

24. Удосконалення порядку визначення митної вартості та нарахування митних платежів під час переміщення через митний кордон України (назва товару).

25. Удосконалення порядку декларування митної вартості під час переміщення через митний кордон України.

26. Удосконалення порядку здійснення митного оформлення (назва товару) під час їх переміщення через митний кордон України.

27. Удосконалення порядку митного оформлення (назва товару) під час їх переміщення через митний кордон України різними видами транспорту.

28. Удосконалення порядку пропуску та оподаткування (назва товару), що переміщуються через митний кордон України фізичними особами.

29. Удосконалення правил етичної поведінки в органах Державної митної служби.

30. Удосконалення правил митного оформлення товарів та інших предметів, що переміщуються через митний кордон України.

31. Удосконалення правил нарахування митних платежів під час переміщення через митний кордон України.

32. Удосконалення умов надання тарифних преференцій під час митного оформлення.

Приклад оформлення довідок з об'єкта дослідження

ДОВІДКА

Дана студенту Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця _____

(ПІБ)

у тому, що його дипломна робота на тему _____

« _____ »

(назва теми)

є актуальною в сучасних умовах для _____

(назва організації)

Висновки, пропозиції та рекомендації, що містяться у дипломній роботі, мають практичну цінність і можуть бути впроваджені в діяльність

(назва організації)

Керівник
(організації, відділу)

(ПІБ)

Зразок оформлення зовнішньої рецензії на дипломну роботу

РЕЦЕНЗІЯ

на дипломну роботу студента 4 курсу факультету фінансів і обліку
ХНЕУ ім. С. Кузнеця на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітньої програми «Митна справа»

Петрова Івана Івановича

на тему «Удосконалення напрямів митної політики держави»

Актуальність теми даного дослідження обумовлена тим, що митна політика як невід'ємна складова державної політики має яскраво виражений фіскальний характер та впливає на розвиток міжнародних торговельних зв'язків та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників. Отже, питання удосконалення напрямів митної політики держави є доволі актуальними.

Новизна. Дипломна робота має як теоретичну, так і практичну цінність. Дослідження спрямоване на обґрунтування рекомендацій щодо вдосконалення напрямів митної політики держави, яка є складовою загальної державної політики.

Якість проведеного аналізу проблеми. Автор вміло узагальнює різні погляди на вирішення завдань, що розкривають мету дипломної роботи. Позитивним можна вважати те, що в роботі якісно виконана теоретична частина. Це дозволило сформулювати основи вирішення проблеми та обґрунтувати його порядок.

Практична цінність висновків та рекомендацій. Автором за допомогою запропонованого методичного підходу обґрунтована доцільність вдосконалення процедури митного оформлення товарів, яка полягає у впровадженні нових форм та методів здійснення митного контролю в країні.

Наявність недоліків. Поряд з цим увагу було приділено більш теоретичному обґрунтуванню питань митної політики держави.

Загальний висновок. Проте дане зауваження не знижує цінності даної дипломної роботи. Вона відповідає вимогам, що висувають до таких робіт, рекомендується до захисту з позитивною оцінкою, а її автор – Петров Іван Іванович – заслуговує присвоєння кваліфікації «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Рецензент:

(підпис, печатка)

ПІБ

Приклад оформлення документа до репозиторію

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ І ОБЛІКУ

КАФЕДРА МИТНОЇ СПРАВИ

Пояснювальна записка

до дипломної роботи

БАКАЛАВР

(освітній ступінь)

на тему: **«ОБҐРУНТУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ПОДАТКОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ МИТНОЇ
ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ»**

Виконав: студент 4-го року навчання,

(рік навчання)

групи 6.02.072.090.18.1, спеціальності

(номер академічної групи)

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр та назва спеціальності)

ОП «Митна справа»

(освітня програма)

Курочкін В. С.

(прізвище, ініціали)

Керівник докт. екон. наук, професор Ю. Б. Іванов

(науковий ступінь, вчене звання)

(ініціали, прізвище)

Рецензент С. О. Єрмолаєв

(ініціали, прізвище)

Харків – 2022 рік

РЕФЕРАТ

Бакалаврська дипломна робота: с. 109, рис. 24, табл. 34, джерел 60.

Метою дипломної роботи є розроблення пропозицій щодо вдосконалення напрямів митної політики держави.

Об'єктом дослідження є процес формування та реалізації митної політики держави.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти вдосконалення напрямів митної політики держави.

Під час виконання роботи були використані такі методи дослідження: метод наукової абстракції – для виокремлення понять та видів митної політики, а також для виокремлення видів інтеграційних процесів; метод дедукції – під час переходу до дослідження окремих явищ (динаміка імпорту, торгівля з окремими регіонами світу); економічне моделювання – під час побудови текстографічної нейронної мережі; економічний експеримент – для перевірки ефективності розробленої нейронної мережі.

У ході виконання дипломної роботи розглянуто теоретичні засади митної політики держави. Було розглянуто світовий та національний досвід альтернативних підходів до регіонального розвитку. Розглянуто спеціальні режими як ключові фактори впливу на регіональний розвиток. Розроблено пропозиції стосовно змін у податковому, митному та бюджетному законодавстві для забезпечення регіонального розвитку України.

У першому розділі було визначено поняття «митна політика», перелічено фактори, що впливають на митну політику (політичні, технічні, організаційні), зазначено та описано функції митної політики (адаптаційну, реторсійну, фіскальну, стимулюючу). Також було прокласифіковано та описано методи формування державної митної політики, а саме тарифні, та нетарифні, що, в свою чергу бувають економічного, адміністративного та технічного характеру. Також було зазначено та описано протекціоністський та м'який види митної політики (а також про змішані види).

У другому розділі було здійснено загальний статистичний та факторний огляд діяльності економічних суб'єктів України в межах експортно-імпортової діяльності. Було досліджено динаміку торгівлі з окремими регіонами, а саме з країнами СНД та ЄС. Визначено, що значну частку в експорті до ЄС займають зернові. Виокремлено проблеми реструктурування зовнішньої торгівлі України, окрему увагу приділено стратегічним постачанням ядерного палива. Підсумовано причини збільшення обсягів торгівлі з ЄС та зменшення відповідних обсягів з СНД. Було побудовано поліноміальну модель тренда з метою прогнозування обсягів імпорту. Також варто виокремити декілька важливих моментів щодо зовнішньої торгівлі України.

Наявність політичного профілю у питаннях митної політики чітко зрозуміла, оскільки рішення України не вступати до Євразійського митного союзу було однією з причин початку війни, втрат території та величезних економічних витрат, втрат людей та труднощів з переміщеними особами.

На даний момент ЄС розглядає перспективу вступу України до митного союзу у зв'язку з загостренням відносин з Росією. Але тимчасовий горизонт для вступу в митний союз в будь-якому випадку буде наявний багато років. Але політичний контекст може змінитися. Можливо виникнуть заперечення, що союз ускладнить торгівельні бар'єри між Україною та Росією. У будь-якому разі це спростовується тим фактом, що Росія призупинила свою угоду про вільну торгівлю з Україною в 2016 році, в результаті чого торговельні зв'язки зникли.

Таким чином, через вступ до митного союзу ЄС у цьому відношенні нічого не буде втрачено. Невизначений майбутній статус нині окупованих територій східного Донбасу поставить додаткові питання щодо вступу до митного союзу, враховуючи наявність кордону між територією під контролем Києва та сепаратистською територією, а також прикордонний режим між ними. Є вірогідність, що за час реалізації ПВЗВТ конфлікт буде вирішено і питання зникне, але варто враховувати всі варіанти.

У третьому розділі було досліджено запроваджений у законодавстві (але не набувший чинності) статус «авторизованого економічного оператора». Узагальнено інформацію про даний статус, а також визначено напрям подальшого дослідження з урахування результатів аналізу.

Було досліджено наявний стан автоматизації митних процедур, проаналізовано ІТ-архітектуру автоматизованих систем митниці, виокремлено елементи системи електронної митниці, єдиної автоматизованої інформаційної системи митниці, автоматизованої системи митного оформлення «Інспектор», а також досліджено та порівняно з вітчизняними іноземні аналоги. У результаті було виявлено стратегічну перевагу вітчизняних продуктів перед іноземними та надано рекомендації щодо подальшого їх використання та пропозиції щодо зрушення напрямків модернізації.

Розроблено згорткову нейромережу для класифікації товарів відповідно до УКТЗЕД та надано рекомендації щодо використання даної нейромережі.

Визначено доцільність створення СЕЗ інноваційного типу в Україні та в її рамках застосування спеціальних режимів оподаткування як стимуляторів інноваційної діяльності.

Доведено ефективність автоматизації окремого процесу – класифікації митного коду товару. Для цього було розроблено графічно-текстову згорткову нейромережу. Було здійснене її навчання та проведено експеримент, що підтвердив очікування автора щодо ефективності. Надано рекомендації щодо використання створеної технології у декількох митних процесах.

У дипломній роботі доведено, що існує нагальна потреба зменшення розриву в соціально-економічному розвитку регіонів України шляхом створення спеціальних економічних зон.

Галузь використання – фінансовий сектор

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

МИТНА ПОЛІТИКА, МИТНІ ОРГАНИ, МИТНІ ПЛАТЕЖІ, МИТНИЦЯ,
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ЕКСПОРТ, ІМПОРТ

АНОТАЦІЯ

Петров І. І. Удосконалення напрямів митної політики держави. – Рукопис.

Бакалаврська дипломна робота зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця. – Харків, 2022. – 109 с.

Бакалаврська дипломна робота присвячена вивченню теоретичних засад та практичних положень формування митної політики держави та її реалізації митними органами. Розкрито сутність митної політики, охарактеризовано її складові, проаналізовано тенденції формування митної політики на макрорівні. Проаналізовано структуру системи аналізу ризиків. Визначено сучасний стан правового забезпечення реалізації державної митної політики в Україні. Окреслено систему суб'єктів реалізації державної митної політики в Україні. Розроблено практичні пропозиції щодо перспективних шляхів адаптації адміністративного законодавства України до законодавства Європейського Союзу щодо реалізації державної митної політики. Надано рекомендації щодо оптимізації системи суб'єктів реалізації державної митної політики в Україні. Запропоновано шляхи підвищення ефективності контролю за реалізацією державної митної політики в Україні.

Результати розробок можуть бути застосовані у практичній діяльності митних органів, суб'єктів господарювання у сфері зовнішньоекономічної діяльності, контролюючих органів України.

Ключові слова: митна політика, митні органи, митні платежі, митниця, зовнішньоекономічна діяльність, експорт, імпорт.

ABSTRACT

Petrov I. I. Improving the directions of the state customs policy. – Manuscript.

Bachelor`s thesis on specialty 072 «Finance, banking and insurance». – Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics. – Kharkiv, 2022. – 109 p.

Bachelor`s thesis is devoted to the study of theoretical principles and practical provisions of the formation of customs policy of the state and its implementation by customs authorities. The essence of customs policy is revealed, its components are characterized, the tendencies of customs policy formation at macro level are analyzed. The structure of the risk analysis system is analyzed. The current state of legal support for the implementation of state customs policy in Ukraine is determined. The system of subjects of realization of the state customs policy in Ukraine is outlined. Practical proposals have been developed on promising ways to adapt the administrative legislation of Ukraine to the legislation of the European Union on the implementation of state customs policy. Recommendations for optimizing the system of subjects of state customs policy in Ukraine are given. Ways to increase the effectiveness of control over the implementation of state customs policy in Ukraine are proposed. The results of the developments can be applied in the practical activities of the controlling bodies of Ukraine.

The results of developments can be applied in the practical activities of customs authorities, business entities in the field of foreign economic activity, regulatory authorities of Ukraine.

Keywords: customs policy, customs authorities, customs payments, customs, foreign economic activity, export, import.

Зразок заяви про дотримання професійної етики

Заява про дотримання професійної етики під час написання бакалаврської дипломної роботи та про згоду на її оприлюднення

Я, Петров Іван Іванович, студент 4 року навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» освітньої програми «Митна справа» факультету фінансів і обліку ХНЕУ ім. С. Кузнеця заявляю, що у моїй бакалаврській дипломній роботі на тему «Удосконалення напрямів митної політики держави», яка подається в екзаменаційну комісію для публічного захисту, дотримані правила професійної етики, які не дозволяють наявності плагіату, фальсифікації даних та хибного цитування під час написання бакалаврської дипломної роботи.

Я ознайомлений з «Кодексом академічної доброчесності» Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

Я надаю згоду на оприлюднення моєї дипломної роботи на офіційному сайті або в репозитарії університету.

_____ Іван ПЕТРОВ

(підпис)

« ____ » _____ 2022 р.

Зразок завдання на дипломну роботу

*ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ*

(повне найменування вищого навчального закладу)

Структурний підрозділ	<i>Фінансовий факультет</i>
Кафедра	<i>Митної справи</i>
Освітній ступінь	<i>Бакалавр</i>
Спеціальність	<i>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</i>
Освітня програма	<i>Митна справа</i>

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувачка кафедри митної справи
_____ докт. екон. наук, проф. Тищенко В. Ф.
" " _____ року

З А В Д А Н Н Я**ДО ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА**

Старікова Андрія Вікторовича

- 1. Тема роботи:** "Обґрунтування інструментів податкового регулювання під час реалізації митної політики держави"
- керівник роботи:** Тищенко Вікторія Федорівна, доктор економічних наук, професор
затверджені наказом ректора: №1073-С від 01.09.2021 р.
- 2. Строк подання студентом роботи:** 25 травня 2022 року
- 3. Вихідні дані до роботи:** Нормативно-правові акти України, звітні дані Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Державної фіскальної служби України, Міністерства соціальної політики України, монографічні дослідження і публікації в періодичних виданнях вітчизняних і зарубіжних авторів
- 4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки** (перелік питань, які потрібно розробити):
Розділ 1: Теоретичні основи фіскального потенціалу
Розділ 2: Аналіз фіскального потенціалу та конкурентоспроможності підприємства
Розділ 3: Оптимізація та прогнозування фіскального потенціалу з метою підвищення конкурентоспроможності підприємства
- 5. Перелік графічного матеріалу**
Плакат 1: "Структурно-логічна схема дослідження".
Плакат 2: "Визначення поняття фіскальний потенціал".

6. Консультанти розділів дипломної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання: 03 вересня 2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розроблення плану дипломної роботи, ознайомлення з літературними джерелами за темою	01.02.2022 р. – 18.02.2022 р.	
2	Написання теоретичної частини дипломної роботи	19.02.2022 р. – 17.03.2022 р.	
3	Написання аналітичної частини дипломної роботи	18.03.2022 р. – 11.04.2022 р.	
4	Написання проектної частини дипломної роботи	12.04.2022 р. – 03.05.2022 р.	
5	Перевірка чернетки дипломної роботи та внесення змін до неї керівником	04.05.2022 р. – 12.05.2022 р.	
6	Перевірка якості дипломної роботи у системі "Антиплагіат"	13.05.2022 р. – 15.05.2022 р.	
7	Оформлення дипломної роботи	16.05.2022 р. – 24.05.2022 р.	
8	Подання голові екзаменаційної комісії щодо захисту дипломної роботи	25.05.2022 р.	

Студент _____ **Старіков А. В.**
Керівник роботи _____ **Тищенко В. Ф.**

Нормоконтроль (студент проходить особисто перед допуском до захисту):

1. Відповідність структури дипломної роботи.
2. Оформлення роботи.
3. Наявність відгуку, рецензії та довідок.
4. Ксерокопії публікацій студента (тези, статті).
5. Електронний варіант роботи для перевірки на приналежність авторських прав (відповідність відсотка співпадіння поданого матеріалу встановленому рівню).

Відповідальний викладач: _____
 (підпис) (науковий ступінь, вчене звання, ПІБ)

Приклад оформлення титульного аркуша дипломної роботи

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ І ОБЛІКУ

КАФЕДРА МИТНОЇ СПРАВИ

Пояснювальна записка

до дипломної роботи

БАКАЛАВР

(освітній ступінь)

на тему: **«ОБҐРУНТУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ПОДАТКОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ МИТНОЇ
ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ»**

Виконав: студент 4-го року навчання,

(рік навчання)

групи 6.02.072.090.18.1, спеціальності

(номер академічної групи)

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр та назва спеціальності)

ОП «Митна справа»

(освітня програма)

Курочкін В. С.

(прізвище, ініціали)

Керівник докт. екон. наук, професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Ю. Б. Іванов

(ініціали, прізвище)

Рецензент С. О. Єрмолаєв

(ініціали, прізвище)

Харків – 2022 рік

Зразок анотації дипломної роботи

АНОТАЦІЯ

Коштура Г. О. Удосконалення методики моніторингу та управління ризиками в митній справі. – Рукопис.

Бакалаврська дипломна робота зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця. – Харків, 2022. – 109 с.

Бакалаврська дипломна робота присвячена вивченню теоретичних засад та практичних положень удосконалення моніторингу та управління ризиками в митній справі. Розкрито сутність митного ризику. Проаналізовано формалізацію ризиків і загроз у системі економічної безпеки держави. Проаналізовано ЗЕД в контексті застосування системи моніторингу і управління ризиками. Розглянуто шляхи удосконалення системи управління ризиками в сфері зовнішньоекономічної діяльності. Розроблено рекомендації з удосконалення системи управління ризиками та моніторингом в пунктах пропуску автомобільного сполучення.

Результати розробок можуть бути використані для поліпшення управління ризиками в митній справі.

Ключові слова: митний ризик, управління ризиками, національна безпека, моніторинг ризиків.

ABSTRACT

Koshtura H. A. Improving the methods of monitoring and risk management in customs affairs. – Manuscript.

Bachelor`s thesis on specialty 072 "Finance, banking and insurance" – Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics. – Kharkiv, 2022. – 109 p.

Bachelor`s thesis is devoted to the study of the theoretical foundations and practical provisions for improving monitoring and risk management in customs. The essence of customs risk is disclosed. The formalization of risks and threats in the economic security system of the state is analyzed. FEA is analyzed in the context of the application of the monitoring and risk management system. The ways of improving the risk management system in the field of foreign economic activity are considered. Recommendations for improving the risk management and monitoring system at checkpoints of automobile communications have been developed.

The results can be used to improve risk management in customs.

Keywords: customs risk, risk management, security, risk monitoring, customs control.

Приклад оформлення змісту дипломної роботи**ЗМІСТ**

ВСТУП	6
1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ	9
1.1. Сутність та напрями митної політики держави	9
1.2. Особливості формування митної політики держави	16
1.3. Організаційно-правові засади реалізації митної політики держави	24
2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ МИТНО-ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ	32
2.1. Аналіз напрямів митної політики держави	32
2.2. Аналіз торгівельного стану та структури торгівлі України з країнами ЄС	40
2.3. Аналіз стану надходжень митних платежів до державного бюджету	48
3. УДОСКОНАЛЕННЯ НАПРЯМІВ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ	55
3.1. Оцінювання програми авторизованого економічного оператора в рамках удосконалення митної політики держави	55
3.2. Оцінювання та прогнозування ризиків під час здійснення експортно-імпортних операцій	63
3.3. Удосконалення митної політики держави з урахуванням податкового регулювання	72
ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	86
ДОДАТКИ	90

ЗМІСТ

ВСТУП	6
1. ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ	9
1.1. Місце та значення митної вартості в реалізації митно-тарифної політики	9
1.2. Організаційно-методичні засади оцінювання митної вартості	17
1.3. Нормативно-правові засади оцінювання митної вартості	25
2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ	35
2.1. Комплексний аналіз вітчизняної практики оцінювання митної вартості	35
2.2. Аналіз та порівняння застосування методів оцінювання митної вартості	44
2.3. Особливості оцінювання митної вартості у зарубіжних країнах	53
3. ОБҐРУНТУВАННЯ МЕТОДІВ ОЦІНЮВАННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ	63
3.1. Стратегічний аналіз зовнішньоекономічного співробітництва України та його вплив на динаміку митних платежів	63
3.2. Удосконалення методів оцінювання митної вартості з урахуванням досвіду зарубіжних країн	72
3.3. Напрями вдосконалення контролю за оцінюванням митної вартості товарів	91
ВИСНОВКИ	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	96
ДОДАТКИ	100

ЗМІСТ

ВСТУП	6
1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ	9
1.1. Економічна природа, принципи і функції митної політики держави	9
1.2. Організаційно-методичні аспекти формування та реалізації митної політики	17
1.3. Правові засади митної політики України в умовах поглиблення інтеграційних процесів	25
2. ПРАКТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	35
2.1. Аналіз сучасного стану розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України	35
2.2. Динаміка митних надходжень до Державного бюджету України	44
2.3. Особливості пільг під час сплати мита і доцільність їх оптимізації в Україні	64
3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	65
3.1. Моделювання процесу реалізації митної політики у контексті інтеграційних трансформацій	65
3.2. Вибір пріоритетних напрямів реорганізації митної політики в Україні	75
3.3. Розрахунок економічного ефекту від впровадження запропонованих заходів	84
ВИСНОВКИ	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	90
ДОДАТКИ	95

**Приклади оформлення бібліографічного списку використаних джерел, який наводиться у дипломній роботі
(усі джерела подаються в алфавітному порядку)**

Законодавчі та нормативні документи (приклад оформлення)

Конституція України : офіц. текст. – Київ : КМ, 2013. – 96 с.

Про освіту : Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017 р. // Голос України. – 2017. – № 178-179. – С. 10–22.

Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050 // Офіційний вісник України. – 2017. – № 4. – С. 530–543.

Книги

Один автор (приклад оформлення)

Бережнюк І. Г. Митне регулювання в Україні : монографія / І. Г. Бережнюк. – Дніпропетровськ : Ранок, 2018. – 234 с.

Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. / О. В. Дробот. – Київ : Талком, 2021. – 340 с.

Два автори (приклад оформлення)

Ківалов С. В. Митна політика України : підручник / С. В. Ківалов, Б. А. Кормич. – Одеса : Юридична література, 2018. – 256 с.

Три автори (приклад оформлення)

Якобчук В. П. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. / В. П. Якобчук, Ю. В. Богоявленська, С. В. Тищенко. – Київ : ЦУЛ, 2015. – 476 с.

Чотири і більше авторів (приклад оформлення)

Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. – Запоріжжя : ЗНУ, 2021. – 88 с.

Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовтня, 2019 року / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. – Київ : ЦУЛ, 2019. – 528 с.

Без автора (приклад оформлення)

Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. – Одеса : ОНУ, 2015. – 306 с.

Багатотомний документ (приклад оформлення)

Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. Акад. прав. наук України. – Харків : Право, 2019. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. – 576 с.

Кучерявенко Н. П. Курс податкового права : в 6 т. / Н. П. Кучерявенко. – Харків : Право, 2020. – Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. – 536 с.

Матеріали конференцій (приклад оформлення)

Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз / М. Антонович. – Голодомор 1932 – 1933 років: втрати української нації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовтня, 2019 року. – Київ, 2017. – С. 133–136.

*Частина книги, періодичного, продовжуваного видання
(приклад оформлення)*

Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу / О. В. Тарасов // Проблеми законності. – 2021. – Вип. 115. – С. 200–206.

Коломоець Т. Сучасна парадигма адміністративного права: ґенеза і поняття / Т. Коломоець, В. Колпаков // Право України. – 2017. – № 5. – С. 71–79.

Словники (приклад оформлення)

Пирожкова Ю. В. Благодійна організація / Ю. В. Пирожкова // Адміністративне право України : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоець, В. К. Колпакова. – Київ, 2021. – С. 54–55.

Сірий М. І. Судова влада / М. І. Сірий // Юридична енциклопедія. – Київ, 2019. – Т. 5. – С. 699.

Державні стандарти, СНІП (приклад оформлення)

ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. – Київ, 2019. – 16 с.

Автореферати дисертацій та дисертації (приклад оформлення)

Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / О. Г. Бондар. – Київ, 2019. – 20 с.

Інформаційні ресурси (приклад оформлення)

Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України / А. А. Шарая // Юридичний науковий електронний журнал. – 2021. – № 5. – С. 115–118. – Режим доступу : http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf.

Влада очима історії : фотовиставка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId>.

Література, видана іноземними мовами оформлюється так само як і видана українською залежно від типу видання. Наприклад, якщо це частина періодичного видання

Bletskan D. I. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment / D. I. Bletskan, K. E. Glukhov, V. V. Frolova // Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics. – 2021. – Vol. 19, No 1. – P. 98–108.

Приклад оформлення демонстраційного
матеріалу до дипломної роботи

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ І ОБЛІКУ

КАФЕДРА МИТНОЇ СПРАВИ

Демонстраційний матеріал
до дипломної роботи

БАКАЛАВР

(освітній ступінь)

на тему: **«ОБҐРУНТУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ПОДАТКОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ МИТНОЇ
ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ»**

Виконав: студент 4-го року навчання,

(рік навчання)

групи 6.02.072.090.18.1, спеціальності

(номер академічної групи)

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр та назва спеціальності)

ОП «Митна справа»

(освітня програма)

Курочкін В. С.

(прізвище, ініціали)

Керівник докт. екон. наук, професор **Ю. Б. Іванов**

(науковий ступінь, вчене звання)

(ініціали, прізвище)

Рецензент **С. О. Єрмолаєв**

(ініціали, прізвище)

Харків – 2022 рік

ПЛАКАТ 1

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ДОСЛІДЖЕННЯ

Актуальність теми. Фінансовий потенціал підприємства є визначальним і стабілізуючим чинником його розвитку та гарантом економічного зростання. Він визначає конкурентоспроможність, можливості та інтенсивність подальшого розвитку підприємства, демонструє, наскільки гарантовані його економічні інтереси. Саме тому тема управління фінансовим потенціалом підприємства є актуальною для економіки України в сучасних умовах

Мета дослідження: узагальнення теоретичних підходів та методичних основ управління фінансовим потенціалом суб'єктів господарювання, розроблення рекомендацій щодо підвищення ефективності управління фінансовим потенціалом підприємств, що забезпечить збалансоване використання фінансових ресурсів

Завдання

уточнити економічну сутність та зміст управління ФПП

оцінити рівень управління фінансовим потенціалом швейної галузі за допомогою методу кластерного аналізу

здійснити макроекономічний аналіз швейної галузі України

узагальнити організаційно-методичне забезпечення ФПП

провести інтегральне оцінювання рівня фінансового потенціалу ПП ШО «Авітекс»

провести факторний аналіз впливів на управління швейної галузі

розробити механізм управління фінансовими потенціалом підприємства

розробити технологію проведення управління фінансовими потенціалом підприємства

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовим потенціалом підприємства

Предметом дослідження є теоретико-методичні, практичні аспекти управління фінансовим потенціалом підприємства

Методи дослідження: узагальнення, структурно-логічного аналізу, економіко-статистичного, коефіцієнтного, вертикального та горизонтального аналізу, порівняння та аналогії, графічного, та економіко-математичного прогнозування

Результати дослідження: обґрунтовані теоретичні і практичні рекомендації щодо впливу митного контролю на конкурентоспроможність України надають змогу посилити економічну значимість категорії «митний контроль» при аналізі зовнішньоекономічної діяльності національних товаровиробників, так і з точки зору контролюючих органів (з метою покращення митної логістики та митного регулювання)

ПЛАКАТ 2

**СПРИЯННЯ ТОРГІВЛІ ЧЕРЕЗ ІНІЦІАТИВИ
З МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ**

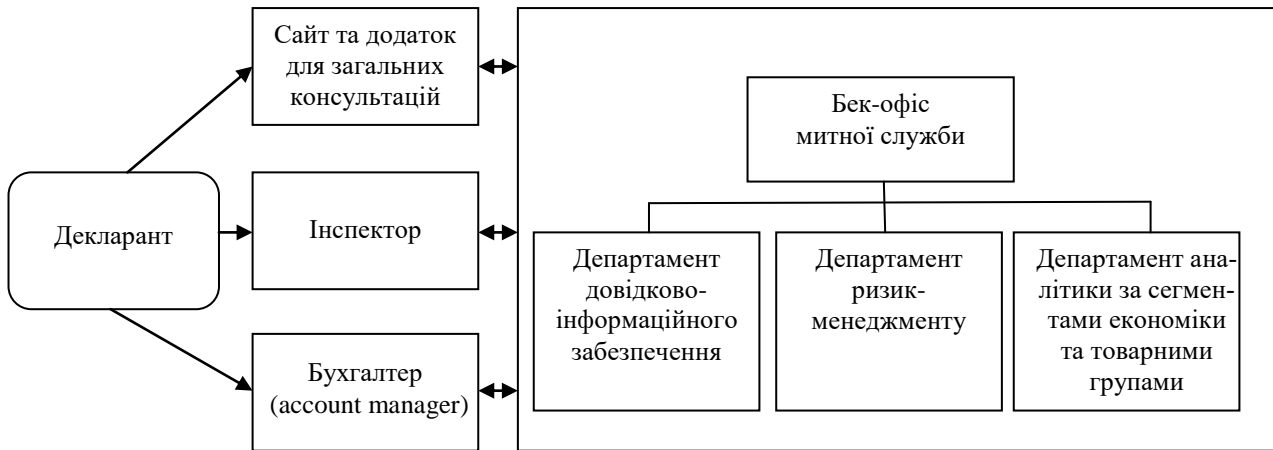

Рис. 1. Приклад проекту системи взаємодії декларанта і митної служби

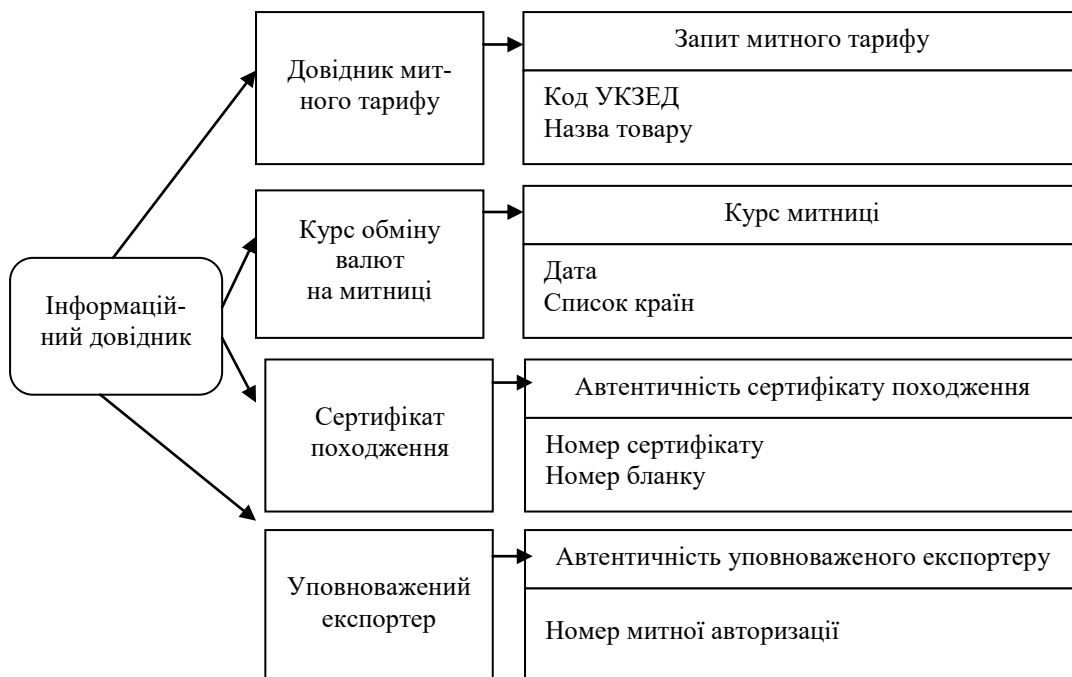

Рис. 2. Приклад інформаційного митного довідника на офіційному сайті Митної служби

ПЛАКАТ 3

СТРУКТУРА ТОВАРООБІГУ УКРАЇНИ ЗА ТОВАРАМИ ТА ОПЕРАЦІЯМИ

Таблиця 1. Товарообіг України товарним групам
за 2020 – 2021 рр. (найбільші групи з експорту)

Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД		Експорт			Імпорт		
		тис. дол. США	у % до 2020	у % до загального обсягу	тис. дол. США	у % до 2021	у % до загального обсягу
II. Продукти рослинного походження	10 зернові культури	7 240 558,1	111,4	15,3	191 116,7	108,1	0,3
	12 насіння і плоди олійних рослин	1 954 149,8	94,9	4,1	397 429,2	110,9	0,7
III. Жири та олії тваринного або рослинного походження	15 Жири та олії тваринного або рослинного походження	4 496 511,0	97,6	9,5	267 350,2	100,3	0,5
IV. Готові харчові продукти	23 залишки і відходи харчової промисловості	1 224 764,2	116,5	2,6	216 176,5	128,9	0,4

Таблиця 2. Дані ДФС щодо міжнародних поштових відправлень та міжнародних експрес відправлень, тис. дол. США

Роки	МПВ		МЄВ		Імпорт разом
	Імпорт	Експорт	Імпорт	Експорт	
2020	7 659 390	271 806	24 320 184	6 157 745	31 979 574
2021	6088 778	32056	36 56 047	7 556 757	42 44 825

ПЛАКАТ 4

РЕЙТИНГ DOING BUSINESS «МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ»

Таблиця 1. Рейтинг в аспекті країн

Країни	Україна	Білорусь	Польща	Туреччина	Грузія	Молдова	Франція
Легкість ведення бізнесу	71	37	33	43	6	47	32
Рейтинг міжнародної торгівлі	78	25	1	42	43	35	1
Час на експорт: прикордонний і митний контроль (годин)	6	5	0	16	6	3	0
Вартість експорту: прикордонний і митний контроль (дол. США)	75	108	0	358	112	76	0

Рис. 1. Динаміка позицій України в рейтингу за роками

Приклад оформлення реферату до дипломної роботи

РЕФЕРАТ

Бакалаврська дипломна робота: с. 101, рис. 19, табл. 21, джерел 61.

Метою дипломної роботи є узагальнення теоретичних підходів та методичних основ управління фінансовим потенціалом суб'єктів господарювання, розроблення рекомендацій щодо підвищення ефективності управління фінансовим потенціалом підприємств, що забезпечить збалансоване використання фінансових ресурсів.

Об'єктом дослідження є процес формування та реалізації митної політики держави.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти вдосконалення напрямів митної політики держави.

Під час виконання роботи були використані такі методи дослідження: метод наукової абстракції – для виокремлення понять та видів митної політики, а також для виділення видів інтеграційних процесів; метод дедукції – під час переходу до дослідження окремих явищ (динаміка імпорту, торгівля з окремими регіонами світу); економічне моделювання – під час побудови текстово-графічної нейронної мережі; економічний експеримент – для перевірки ефективності розробленої нейронної мережі.

У ході виконання дипломної роботи розглянуто теоретичні засади митної політики держави. Було розглянуто світовий та національний досвід альтернативних підходів до регіонального розвитку. Розглянуто спеціальні режими як ключові фактори впливу на регіональний розвиток. Розроблено пропозиції стосовно змін у податковому, митному та бюджетному законодавстві для забезпечення регіонального розвитку України.

У першому розділі було визначено поняття «митна політика», перелічено фактори, що впливають на митну політику (політичні, технічні, організаційні), зазначено та описано функції митної політики (адаптаційну, реторсіонну, фіскальну, стимулюючу).

Також було прокласифіковано та описано методи формування державної митної політики, а саме тарифні, та нетарифні, що, в свою чергу бувають економічного, адміністративного та технічного характеру. Також було зазначено та описано протекціоністський та м'який види митної політики.

У другому розділі було здійснено загальний статистичний та факторний огляд діяльності економічних суб'єктів України в межах експортно-імпоротної діяльності. Було досліджено динаміку торгівлі з окремими регіонами, а саме з країнами СНД та ЄС. Визначено, що значну частку в експорті до ЄС займають зернові. Виокремлено проблеми реструктурування зовнішньої торгівлі України, окрему увагу приділено стратегічним постачанням ядерного палива. Підсумовано причини збільшення обсягів торгівлі з ЄС та зменшення відповідних обсягів з СНД. Було побудовано поліноміальну модель тренда з метою прогнозування обсягів імпорту. Також варто виокремити декілька важливих моментів щодо зовнішньої торгівлі України.

Наявність політичного профілю у питаннях митної політики чітко зрозуміла, оскільки рішення України не вступати до Євразійського митного союзу було однією з причин початку війни, втрат території та величезних економічних витрат, втрат людей та труднощів з переміщеними особами.

На даний момент ЄС розглядає перспективу вступу України до митного союзу у зв'язку з загостренням відносин з Росією. Але тимчасовий горизонт для вступу в митний союз в будь-якому випадку буде наявний багато років. Але політичний контекст може змінитися. Можливо виникнуть заперечення, що союз ускладнить торгівельні бар'єри між Україною та Росією. У будь-якому разі це спростовується тим фактом, що Росія призупинила свою угоду про вільну торгівлю з Україною в 2016 році, в результаті чого торговельні зв'язки зникли.

Таким чином, через вступ до митного союзу ЄС у цьому відношенні нічого не буде втрачено. Невизначений майбутній статус нині окупованих територій східного Донбасу поставить додаткові питання щодо вступу до митного союзу, враховуючи наявність кордону між територією під контролем Києва та сепаратистською територією, а також прикордонний режим між ними. Є вірогідність, що за час реалізації ПВЗВТ конфлікт буде вирішено і питання зникне, але варто враховувати всі варіанти.

У третьому розділі було досліджено запроваджений у законодавстві (але не набувший чинності) статус «авторизованого економічного оператора». Узагальнено інформацію про даний статус, а також визначено напрям подальшого дослідження з урахування результатів аналізу.

Було досліджено наявний стан автоматизації митних процедур, проаналізовано ІТ-архітектуру автоматизованих систем митниці, виокремлено елементи системи електронної митниці, єдиної автоматизованої інформаційної системи митниці, автоматизованої системи митного оформлення «Інспектор», а також досліджено та порівняно з вітчизняними іноземні аналоги. У результаті було виявлено стратегічну перевагу вітчизняних продуктів перед іноземними та надано рекомендації щодо подальшого їх використання та пропозиції щодо зрушення напрямків модернізації.

Розроблено згорткову нейромережу для класифікації товарів відповідно до УКТЗЕД та надано рекомендації щодо використання даної нейромережі.

Визначено доцільність створення СЕЗ інноваційного типу в Україні та в її рамках застосування спеціальних режимів оподаткування як стимуляторів інноваційної діяльності.

Доведено ефективність автоматизації окремого процесу – класифікації митного коду товару. Для цього було розроблено графічно-текстову згорткову нейромережу. Було здійснене її навчання та проведено експеримент, що підтвердив очікування автора щодо ефективності. Надано рекомендації щодо використання створеної технології у декількох митних процесах.

У дипломній роботі доведено, що існує нагальна потреба зменшення розриву в соціально-економічному розвитку регіонів України шляхом створення спеціальних економічних зон.

Галузь використання – фінансовий сектор

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

МИТНА ПОЛІТИКА, МИТНІ ОРГАНИ, МИТНІ ПЛАТЕЖІ, МИТНИЦЯ,
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ЕКСПОРТ, ІМПОРТ

Структура електронних файлів, які мають бути надані комісії з нормоконтролю разом з дипломом

Для отримання допуску до захисту необхідно сформувати 4 окремих файли:

1. Файл у форматі Word, який містить дипломну роботу єдиним файлом:

пояснювальна записка;

завдання (1 та 2 сторінка);

подання (сканована копія);

анотація (українською та англійською мовами);

розділи дипломної роботи (з вступу до висновків);

список використаних джерел;

додатки, в тому числі:

а) відскановані наукові публікації (статті, тези) за темою дипломної роботи (якщо немає – статті, тези в форматі Word);

б) демонстраційний матеріал (в форматі Word);

в) рецензія (сканована копія);

г) довідка до диплому (сканована копія);

д) заяв про дотримання професійної етики (сканована копія).

2. Файл у форматі PDF єдиним файлом:

пояснювальна записка;

завдання (1 та 2 сторінка);

подання (сканована копія);

анотація (українською та англійською мовами);

розділи дипломної роботи (з вступу до висновків);

список використаних джерел;

додатки, в тому числі:

а) відскановані наукові публікації (статті, тези) за темою дипломної роботи (якщо немає – статті, тези в форматі Word);

б) демонстраційний матеріал (в форматі Word);

в) рецензія (сканована копія);

г) довідка до диплому (сканована копія);

д) заяв про дотримання професійної етики (сканована копія).

3. Файл у форматі Word, який містить дані для репозитарію:

пояснювальна записка;

реферат за встановленою формою;

анотація (українською та англійською мовами).

4. Файл єдиним файлом, який містить презентацію за допомогою програми *Microsoft Office PowerPoint*.

Зміст

Вступ.....	3
1. Загальні положення, мета та завдання дипломної роботи бакалавра	6
2. Організаційні аспекти підготовки дипломної роботи бакалавра.....	7
2.1. Послідовність підготовки дипломної роботи.....	7
2.2. Вибір теми дипломної роботи.....	9
2.3. Керівництво підготовкою дипломної роботи.....	10
3. Структура та зміст дипломної роботи	10
4. Вимоги до оформлення дипломної роботи	18
4.1. Загальні правила оформлення дипломної роботи.....	18
4.2. Оформлення нумерації.....	20
4.3. Оформлення ілюстрацій	22
4.4. Оформлення таблиць	23
4.5. Оформлення формул	25
4.6. Оформлення переліку.....	26
4.7. Оформлення посилань	26
4.8. Оформлення списку використаних джерел	27
4.9. Оформлення додатків до дипломної роботи.....	28
5. Порядок захисту дипломних робіт	30
6. Критерії оцінювання дипломних робіт.....	30
Рекомендована література.....	31
Основна	31
Додаткова	32
Інформаційні ресурси	33
Додатки.....	34

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до виконання дипломної роботи
для студентів спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Тищенко** Вікторія Федорівна
Остапенко Вікторія Миколаївна
Азізова Катерина Михайлівна

Відповідальний за видання *В. Ф. Тищенко*

Редактор *В. О. Дмитрієва*

Коректор *В. Ю. Труш*

План 2022 р. Поз. № 202 ЕВ. Обсяг 65 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*